

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Conscientia scrupulosa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

vel centrum quod appetit, reliqua elementa, ita si amor rerum spiritua-
lium in nobis præ cæteris amoribus prædominaretur, facile mentem &
linguam pertraheret ad spiritualia colloquia. At dices. Vnde mihi hunc
amorem comparabo? Ex noticia rerum spiritualium: *nemo enim amare po-
test bonum*, inquit B. Chrysoft. *quod nescit*. Notitia autem illa capitur ex fer-
uenti oratione, diuinarum rerum contemplatione, assidua piorum li-
brorum lectione, & spirituali colloquutione & collatione.

VIDE V. *Linguae abusus. Mendacium. Otium. Societas praua.*

CONSCIENCIA SCRUPVLOSA.

Remedia contra Conscient. Scrupulosam.

Eccli. 7. 9.

I. REMED. Considera quid sit scrupulosa Conscientia, quæ ab aliis
dicitur Erronea, vel timida, vel pusillanimis, secundum illud Eccle-
siastici. *Noli esse pusillanimis in animo tuo*. habet autem nomen à scrupulo, id
est, lapillo. Vt enim hic calceo inclusus pedem excruciat ambulantis, sic
quorundam piorum hominum, maximè tyronum in religione, consci-
entiæ inhæret suspicio, formido, & anxietas, ex nulla, vel certe leui causa
orta, num rectè hoc vel illud fecerint, vt verbi causa, confessionem inte-
gram totius vitæ inst tuerint. Tali formidine exagitabatur initio conuer-
tionis suæ AVGVSTINVS, cum in libris confessionum ita scribit *Mul-
tum timeo occulta mea, quæ norunt oculi tui, mei autem non. in his omnibus periculis
& laboribus vides tremorem cordis mei, & vulnera mea magis subinde à te sanari,
quam mihi non infligi, sentio.*

A. l. 10. 28.

Iac. 1. 5.

Caict. in sum-
ma la.
Matt. 17. 14.

II. REMED. Oratio ad Deum & sanctos coniuncta ieiunio aliisue
bonis operibus. *Si quis vestrum*. ait B. Iacobus, cum loqueretur de tenta-
tionibus, *indiget Sapia ad expugnandum illas, postulet à Deo, & dabitur illi.*
Quod remedium meritò Caietanus vocat diuinum, Figuram enim scrup-
ulosi in Euangelio gerebat Lunaticus à Spiritu malo obsessus. Vt enim
ille nunc in ignem, nunc in aquam se iactabat: sic scrupulosus miserè ex
vna cogitatione in aliam iactatur. Atq; vtille, teste Christo, curari nò po-
tuit, nisi per orationem & ieiunium, sic hic difficulter sanari posse videtur
nisi per orationem & ieiunium, aliisue opera pia.

Aug. de vera re-
lig. c. 14.

III. REMED. Considera, si scrupulosus sis & timeas te in aliqua re
peccasse, præcipue duo. Primum, te nunquam peccare, quale scuncq; de-
mum incidat cogitationes, imaginationes, vel propensiones ad peccan-
dum, nisi voluntate consentias, vel delesteris in ipsis. *Nullum enim pecca-
tum est*, secundum B. Augustinū, *nisi sit voluntarium*. Alterum est, vt perpen-
das, num id quod fecisti, vel in quo consentisti, vel quod facere voluisti,
repugnet præcepto Dei, vel Ecclesiæ; nam si non repugnet, certus esse
debes

CONSCIENCIA SCRVPVLOSA.

33

debes non esse peccatum mortale. *Peccatum enim secundū eundem Aug. est dictum, factum, vel concupitum contra legē Dei.* De veniali siquidem lapsu nō est quod magnopere angaris, quia propter illum non excides ex gratia vel amicitia diuina; & communis est tibi cum omnibus iustis & sanctis, de quibus scriptum est. *Septies cader iustus, & resurget.*

Prou. 24. 16.

IV. REMED. Si passio scrupulosa ita obscuret mentem, ut nescias statueret tecum, an conserferis, vel an legem Dei vel Ecclesię pręuaricatus fueris, ne fide tuo iudicio, sed alieno, ut superioris, Confessarii, vel alterius Patris spiritualis, cuius sententiam in omnibus constanter sequaris. *Monet enim Sapiens. Ne innitaris prudentiæ tuæ. & S. Tobias. Consilium semper à sapiente perquire.* Vnde S. AUGUSTINVS in quadam epistola consulit Paulino ut eiusmodi animi dubitationes cōferat cū aliquo perito Medico spirituali. Et S. ANTONINVS ex historia Dominicana refert, scrupulosum quendam à fratris Spiritu, qui ei post mortem apparuerat, consilium petiisse de scrupulis, eumq; respondisse. *Consule bonos, prudentesq; viros, & acquiesce eis.* Ac re ipsa declaratum est, hoc eis profuisse. Scribit enim idem, aliquē, quendam sacerdotem in cænobio S. Bernardi ita scrupulis diuexatum fuisse, ut sacrum Missę facere non auderet, cum verò S. Bernardus ei imperasset, ut sua fide confusus fieret, non solum fecit, sed etiam ab omnibus scrupulis deinceps solutus fuit. Narrat & vetustus author B. CLIMACVS monachum quendam de blasphemia 20. annis tentatum, ieiuniis & vigiliis se frustra afflixisse, donec cuidam Seniori illam aperuisset, qui ei dixit. *Super collum meum sit hoc peccatum, quot quot annis te oppugnauit, & adhuc oppugnabit, tu verò illud omnino stoccipende. Quæ tentatio ante discessum euauit.*

Prou. 3. 5.

Tob. 4. 19.

A. cp. 250.

Ant. in sum. 1. p.

tit. 3. c. 10.

Clim. grad. 3.

Gal. 6. 1.

Calcol. 20. c. 9.

V. REMED. Si tu ipse sis superior, vel Pater spiritualis hominis scrupulosi, scrupulumq; tibi patefecerit. Primò benignè eum mone, ut totam conscientiam suam syncerè patefaciat, secundum illud Apostoli. *Fratres, & si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in Spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris. Alter alterius oneraportate, & sic adimplebitis legem Christi.* Quod verò maius onus esse potest scrupulis? 2. examinandę conscientię, peccataq; confitendi modum ei perscribe. 3. modum orandi congruētē morbo ei trade. 4. dissuade electionem eorum librorum, qui scrupulos renouare queant, ut sunt Cassitarum, ac similiter conuersationem eorum, qui eum in scrupulis confirmant. 5. mone, ne otio vacet, sed semper honesta occupatione distinctur. 6. Si anxius sit de peccatis iam olim accurratè confessis semel atq; iterum, serio prohibe illi, ne vllam amplius confessionem generalem de tota vita faciat, imò præteritorum omnium peccatorum memoriam excludat, vti fecit apud Cassianum Abbas Pinufius ita cuidā respondens.

E

Quod

Bern. serm. 3.

1. Tim. 1.

G. in tract. de regulis moral.

Sap. 1. 9.
Psal. 72. 3.
Thren. 3. 25.
Ezech. 18.

Matth. 11. 28.

Quod dixisti te etiam de industria prætorum peccatorum memoriam retrahere, hoc fieri penitus nõ oportet, quini mo etiam si violenter irrepserit: protinus extrudatur. Et S. Bernardus in sermone de S. Petro & Paulo. *Ad Dominum iam conuersos non nimium cruciet prætorum conscientia delictorum, sed tantum humiliet vos, sicut et ipsum Paulum.* 7. Ægre aditum illi præbe ad proponendum suas dubitationes & scrupulos, & si importunè vrgeat, etiã verbis appositis absterre, ac penitus exclude. 8. nullo modo permittite, vt de scrupulis & dubiis suis confiteatur, sed tãtum ea quæ manifestè peccata esse cognorit: alloquin nunquam ex animo eius scrupuli euellentur. 9. dubitationes eius semper in meliorem partem & mitiorem interpreteris: id enim fieri posse habetur in c. *estote, de regulis iuris.* & l. *proximè, ff. de his quæ in testam. delent.* 10. hortare, vt omnino contemnat suos scrupulos; imò sæpè expedit, vt docet Io. Gerson, agere contra scrupulos. Sicut enim qui lignum distortum vult facere rectum, in contrariam partem inflectit: sic qui distortam per scrupulos conscientiam habet, se in contrarium inflectere debet. 11. si nimium anxius sit, ac etiam lacrymas profundat, mone vt optimam opinionem habeat de summa Dei bonitate, & misericordia infinita, quæ longissimè superet peccatorum numerum & grauitatem. Sapiētis enim vox est. *Sentite de Domino in bonitate.* Et Dauidis, viri secundum cor Dei. *Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde.* Et Ieremiæ. *Bonus est Dominus sperantibus in eum.* Et Ezechielis. *Si impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, et custodierit omnia præcepta mea, et c. omnium iniquitatum eius, quas operatus est non recordabor.* 12. Contempletur quoque vultum speciosissimum, benignissimumq; humanitatis Christi, qualem Apostoli conspiciebant olim cum eos doceret, & ageret cum hominibus, nempe serenum, hilarem, in sui amorem rapientem, omnes solãtem, & in verba illa erumpentem. *Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos.* 13. Hæc omnia si non iuuerint, & scrupulosus pergat potius suo sensui & Phantasiæ adhærescere, quam suo Patri spirituali, clarè ei dicendum est, hoc non proficisci nisi ex occulta eius superbia: eamq; superbiam esse grauiorem omnibus culpis per scrupulos in memoriam refricatis. nec posse illam curari, nisi sensum suum prorsus abneget, & simpliciter, tanquam puer iudicio superioris illum submittat.

VIDE V. *Amor sui. Desolatio spiritualis. Illusione: spirituales. Indiscretio. Inobedientia. Iudicium proprium. Pusillanimitas. Timor humanus. Tristitia.*

CON-